

Benjamin Britten | Wariacje i fuga na temat Purcella

Czyli...wprowadzenie młodych osób w orkiestrę

[Wariacje](#) należą do gatunku utworów „pedagogicznych”, pisanych z myślą o dzieciach. Ich podtytuł brzmi „Wprowadzenie młodych osób w orkiestrę”. Muzyka powstała w 1945 roku jako ilustracja dźwiękowa filmu *Instrumenty orkiestry*, mającego za zadanie – na co wskazuje tytuł – zapoznać najmłodszych z największym i najbardziej złożonym zespołem muzycznym, przedstawiając techniczne i wyrazowe możliwości poszczególnych instrumentów. Britten dedykował *Wariacje* dzieciom swoich przyjaciół.

Wykorzystany w tym celu temat z *Abdelazera* – muzyki teatralnej [Purcella](#) skomponowanej do sztuki angielskiej pisarki Aphry Behn – ukazywany jest w rozmaitych wariantach instrumentalnych: najpierw w pełnej obsadzie, potem przez poszczególne grupy instrumentów dętych (drewnianych i blaszanych), smyczki i harfę oraz perkusję. Po ponownej prezentacji tematu w *tutti* następuje szereg wariacji granych przez poszczególne instrumenty: [flety](#) (1), [oboje](#) (2), [klarnety](#) (3), [fagoty](#) (4), [skrzypce](#) (5), [altówki](#) (6), [wiolonczele](#) (7), [kontrabasy](#) (8), [harfę](#) (9), [waltornie](#) (10), [trąbki](#) (11), [puzony](#) wraz z [tubą](#) (12) oraz perkusję (13). *Wariacje* kończy kunsztowna [fuga](#), w której poszczególne instrumenty przedstawiane są ponownie w kolejnych przeprowadzeniach, następnie łączą się z chorałowymi *tutti*. Koda należy do perkusji.

Prezentacje instrumentów opatrzone zostały dowcipnymi komentarzami. Flet piccolo przedstawiany jest jako „mały piskliwy braciszek”, oboje „choć łagodne w brzmieniu, mogą również zademonstrować swoją siłę – jeśli tylko kompozytor tego zechce”. Zwinne klarnety odstawiają klasyczne „balety”, rubaszne fagoty maszerują, zaś skrzypce tańczą poloneza (to jedno z dwóch – obok *Mazurka Elegiaca* – poloniców Brittena, czyli nawiązań do polskiej tradycji muzycznej). Altówki wykazują „skłonność do kontemplacji”, wiolonczele wprowadzają nastrój romantycznej arii. Nazywając kontrabasy „dziadkami”, Britten opowiada natomiast o „rodzinie” instrumentów smyczkowych.

Prawykonanie wersji estradowej utworu odbyło się w 1946 roku w Liverpoolu pod batutą sir Malcolma Sargenta i z miejsca zyskało popularność. Dziś *Wariacje* są chętnie i często wykonywane, nie tylko z myślą o najmłodszych.

W 2012 roku utwór stał się podstawą ścieżki dźwiękowej filmu Wesa Andersona *Kochankowie z księżycą (Moonrise Kingdom)*.

Monika Pasiecznik

Stopklatka z filmu *Moonrise Kingdom* w reżyserii Wesa Andersona, w którym wykorzystano utwór Brittena